

شاخص‌های شفاف سازی

سازمان خصوصی‌سازی کارگاه آموزشی (شفاف‌سازی در فرآیند خصوصی‌سازی) را بمدت يك روز در تاریخ ۱۶/۱۰/۸۰ در محل موسسه عالی بانکداری برگزار نمود. در این قسمت با توجه به اهمیت سخنرانی آقایان دکتر نظری مدرس دانشگاه و روحانی‌نیا عضو هیأت عالی نظارت سازمان حسابرسی در زمینه (شاخص‌های شفاف‌سازی) خلاصه‌ای از مباحث مطرح شده درج می‌گردد.

سخنرانی آقای دکتر نظری

مالي يا بعضي‌از معافیت‌ها، موضوعي تحت عنوان ورشکستگی مطرح نیست و مدیران در مقابل این مسئله پاسخگو نیستند. بهتر است در قوانین مالیات، تجارت و ... اصلاحاتی انجام شود و با موضوع به روشنی برخورد شود.

- اطلاعات مالي صحیح و بموقع وجود ندارد که این امر باعث می‌شود هزینه‌ها افزایش یابد و اطلاعات قابل استناد نباشد.

- تناسبی بین فعالیت انجام شده با نیروی انسانی وجود ندارد که این امر سهم عمده‌ای در بهای تمام شده دارد.

- از دارایی‌ها به نحو مطلوب و موثر استفاده نمی‌شود و امکان سنجی برای سرمایه‌گذاری‌های جدید دقیق نیست.

- از روش و تکنولوژی قدیمی استفاده می‌شود که سهم مهمی در راندمان و کارایی‌ها دارد.

- دانش بازاریابی یا وجود ندارد یا خیلی ضعیف است.

اهداف خصوصی‌سازی:

دولت‌ها با اهداف مختلفی اقدام به واگذاری می‌کنند بعضی از این هدف‌ها عبارتند از:

- استفاده کارآمد از منابع و افزایش کارایی
- کاهش وابستگی شرکت‌ها به دولت
- کاهش فعالیت‌های اجرایی دولت و افزودن به بخش نظارتی
- توقف پرداخت‌های علنی و غیرعلنی یارانه‌ها
- جلب مشارکت عمومی
- تشویق و تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی
- گسترش فرهنگ بخش خصوصی
- ایجاد درآمد برای دولت
- بهبود مدیریت مالي
- دسترسی به منابع خارجی
- بهبود و ارائه خدمات و جلب رضایت مشتری
- ایجاد اشتغال

اقدامات لازم جهت موفقیت خصوصی‌سازی:

اقداماتی که باید صورت گیرد تا خصوصی‌سازی با موفقیت همراه شود به شرح زیر است:

- خصوصی کردن مدیریت باید مقدم بر خصوصی‌سازی مالکیت دارایی‌ها باشد.

خصوصی‌سازی يك فرآیند موقت نیست بلکه برنامه‌ای بلندمدت است چون با واگذاری شرکت‌ها موضوع خاتمه پیدا نمی‌کند بلکه نظارت و ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده و ارزیابی از عملکرد فرآیند خصوصی‌سازی همچنان تداوم می‌یابد.

در کلیه مراحل خصوصی‌سازی نیاز به اطلاعاتی است که بخش عمده آن اطلاعات مالي می‌باشد. در تدوین هر گونه شاخص برای بررسی فرآیند خصوصی‌سازی می‌بایست به ویژگی‌های شرکت‌های دولتی، هدف‌های خصوصی‌سازی و اقداماتی که باید انجام شود تا خصوصی‌سازی موفق شود، توجه داشت.

زادگاه حسابداری زادگاه دانش و تکنولوژی است ولي به این مفهوم نیست که فرآیندی که در کشورهای صنعتی وجود داشته یا شاخص‌هایی که آنها بکار بردند ما نیز عیناً بتوانیم آنها را پیاده کنیم. برای موفقیت در این کار لازم است که شرایط و اوضاع اقتصادی، اجتماعی، موازین شرعی و ... را در نظر بگیریم تا شاخص‌هایی متناسب با شرایط ایران تعیین شود.

در زمان حال که عصر اطلاعات است مابرای هر تصمیم‌نیز به اطلاعاتی داریم که از خصوصیت صحیح بودن، با مفهوم بودن و ارائه بموقع برخوردار باشند. خصوصی‌سازی از زمانی مطرح شد که کارایی فعالیت‌ها در بخش دولتی با بکارگیری شاخص‌های مالي مورد سنجش و سنوآل قرار گرفت. طرفداران خصوصی‌سازی معتقدند واگذاری شرکت‌ها بهبود کارایی را به دنبال دارد. در تدوین شاخص‌های شفاف‌سازی به ویژگی‌های شرکت‌های دولتی و هدف‌های خصوصی‌سازی باید توجه داشت.

ویژگی‌های شرکت‌های دولتی:

اهم ویژگی‌های شرکت‌های دولتی را به شرح زیر می‌توان بیان کرد:

- ۱- شرکت‌های دولتی معمولاً مدیریت بوروکراتیک دارند. بجای نتایج انجام کار بر روش انجام کار تاکید دارند. به همین دلیل به خلاقیت و ابتکار توجه نمی‌شود و نتیجتاً به خواسته و نیاز مشتری پاسخ داده نمی‌شود.
- ۲- به دلیل بهره‌مندی از حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم (حمایت‌های تعرفه‌ای) و تسهیلات

- اگر هدف بهبود کارایی اقتصادی است واحد تجاری به کارآفرین واگذار شود.
- با توجه به اینکه شرکت‌ها از تکنولوژی قدیمی استفاده می‌کنند یا ظرفیت بیکار دارند و به دلیل مشکلات مالی نیاز به تسهیلات مالی دارند که می‌بایست قوانین بانکی و اعطای تسهیلات مالی و جلب سرمایه‌گذاری خارجی بوضوح تعریف و مشخص شوند.

- در بلندمدت خصوصی‌سازی و آزادسازی مستلزم و مکمل یکدیگر هستند. اگر قرار باشد صنعتی واگذار شود ولی کنترل‌های دولتی وجود داشته باشد مانند کنترل قیمت‌ها، معیاری برای ارزیابی نمی‌توان تعیین کرد. آزادسازی باید به دقت تعریف شود و چگونگی فروش به سیستم بازار تعیین شود.
- برای موفقیت خصوصی‌سازی دولت باید از حوزه‌های پردرآمد خارج شود.

- به منظور تسریع در خصوصی‌سازی بخشی از درآمدهای حاصل از فروش شرکت‌ها یا دارایی‌ها بهتر است صرف ورود تکنولوژی جدید شود تا از این طریق ضمن کمک به شرکت‌ها، دانش فنی برای ادامه فعالیت‌ها فراهم شود.
- در قوانین مالیاتی باید تغییراتی داده شود.
- در خصوصی‌سازی باید پذیرفت که برای کارکنان و مدیریت شرکت انگیزه بوجود آید.
شاخص‌های ارزیابی عملکرد شرکت‌ها و واگذار شده و معیارهای شفاف‌سازی را باید با توجه به مطالب بیان شده و با توجه به تجارب سایر کشورها و ملحوظ داشتن شرایط خاص کشور ایران تعیین کرد. علاوه بر این شرکت‌های دولتی و تحت پوشش دولت را باید ملزم به رعایت قوانین، اصول و رویه‌های حسابداری و حسابرسی کرد در غیر این صورت اطلاعات گزارش شده توسط شرکت‌های مزبور قابل اتکاء نیست و نمی‌تواند مبنای تصمیم‌گیری قرار گیرد.

سخنرانی آقای روحانی نیا

اظهار نظر حسابرسان به عنوان معیار شفافیت صورت‌های مالی

وجود اطلاعات مالی شفاف و قابل مقایسه، یکی از ارکان اصلی پاسخگویی مدیران اجرایی و از نیازهای اساسی تصمیم‌گیران اقتصادی و از ملزومات بی‌بدیل توسعه و رشد اقتصادی در بخش خصوصی و دولتی است.

صاحبان سهام، اعتباردهندگان، دولت و سرمایه‌گذاران بالقوه در جهت تصمیم‌گیری در زمینه‌های خرید، فروش، نگهداری سهام، اعطای وام، ارزیابی عملکرد مدیران اجرایی و سایر تصمیمات مهم اقتصادی به اطلاعات مالی معتبر، مربوط و قابل فهم نیاز دارند.

اگر چه اطلاعات مالی از منابع مختلف قابل استخراج است، اما در حال حاضر صورت‌های مالی، هسته اصلی منابع اطلاعات مالی را تشکیل می‌دهد و بنابر این باید از کیفیت مطلوبی برخوردار باشد. تهیه صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابداری بعنوان ضوابط معتبر، تضمین کیفیت مطلوب صورت‌های مالی است. روح حاکم در تدوین استانداردهای حسابداری ایجاد الزاماتی در جهت ارائه شفاف‌نتایج عملکرد واحدهای اقتصادی در قالب اطلاعات مالی است.

حسابرسی مستقل صورت‌های مالی، ارزیابی رعایت استانداردهای حسابداری در صورت‌های مزبور بوده و اظهار نظر (مقبول) نماد رعایت این استانداردها و در نهایت معیار اعتبار صورت‌های مورد اشاره در زمینه اطلاعات مالی شفاف می‌باشد.

بررسی روند اظهار نظر (مقبول) ارائه شده توسط حسابرسان نسبت به صورت‌های مالی حدود ۲۰۰۰ شرکت مورد رسیدگی، طی شش سال گذشته حکایت از این دارد که هر چند طی سالیان

آخر بهبود نسبی در نحوه تهیه صورت‌های مالی توسط شرکت‌ها صورت گرفته لکن هنوز تعداد زیادی از شرکت‌های مورد بررسی به دلایل زیر موفق به دریافت اظهار نظر (مقبول) نسبت به صورت‌های مالی خود نمی‌گردند:
- عدم درک صحیح از نقش و جایگاه امور مالی در شرکت‌ها و در نتیجه عدم توجه کامل به دانش و تجربه حرفه‌ای در تعیین اعضای مالی هیأت مدیره و یا مدیران مالی شرکت‌ها.
- عدم برخورد و یا پیگیری مناسب مجامع عمومی در خصوص موارد اعلام شده در گزارش حسابرسان مستقل
- وجود سیستم‌های نامناسب حسابداری و فقدان سیستم مناسب کنترل‌های داخلی در شرکت‌ها در نهایت پیشنهادهای بشرح زیر به منظور شفاف‌سازی صورت‌های مالی ارائه نمودند.

پیشنهادهای:

- در جهت جذب و نگهداری افراد متخصص و توانا در مشاغل مالی حرکت کلی صورت گیرد.
- در ارزشیابی عملکرد مدیران و اعضای هیأت مدیره شرکت‌ها و انتصاب و ترفیعات آنان موضوع ارائه صورت‌های مالی معتبر، بموقع و موثر مورد نظر قرار گرفته و از تصویب صورت‌های مالی (غیرمقبول) جلوگیری بعمل آید.
- کمیته حسابرسی داخلی زیر نظر اعضای غیرموظف هیأت مدیره به منظور اعمال نظارت هر چه بیشتر بر عملکرد مدیران اجرایی، در شرکت‌ها تشکیل گردد.
- حداقل یک نفر از اعضای هیأت مدیره از میان اشخاص متخصص در زمینه امور مالی انتخاب شود.

- مجامع عمومی بصورت فوق العاده بمنظور پیگیری موارد مندرج در گزارش حسابرس مستقل، تشکیل و هیأت مدیره شرکتها مکلف به رفع ایرادات صورت های مالی شرکتها گردند.
- بهینه سازی سیستم کنترل داخلی شرکتها در اولویت قرار گیرد.

- مدیران مالی شرکتها در زمینه قوانین اجرایی و استانداردهای حسابداری آموزش مستمر داشته باشند.
- سیستمهای مناسب حسابداری بهای تمام شده برقرار و در جهت رفع ضعفهای موجود در سیستم حسابداری فعلی شرکتها اقدام لازم صورت پذیرد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی